

ONKI – kansallinen ontologiapalvelu: kohti yhtenäistä sisällönkuvailua

Matias Frosterus (Osma Suominen)

Kirjastoverkkopäivät 24.10.2013

Matiaksen saatesanat

*”Olo on kuin olisi mennyt saunaan, heittänyt hirveästi löylyä oven suusta ja sitten poistunut. ***huoh*** ”*

Ontologia

- Jonkin aihealueen käsitteiden eksplisiittinen määrittely
 - Käsitehierarkia, joka kuvaa käsitteiden väliset suhteet

Ontologia

- Jos eri organisaatiot käyttävät sisällönkuvailussaan samoja tunnisteita samoista käsitteistä, järjestelmien välinen integrointi helpottuu

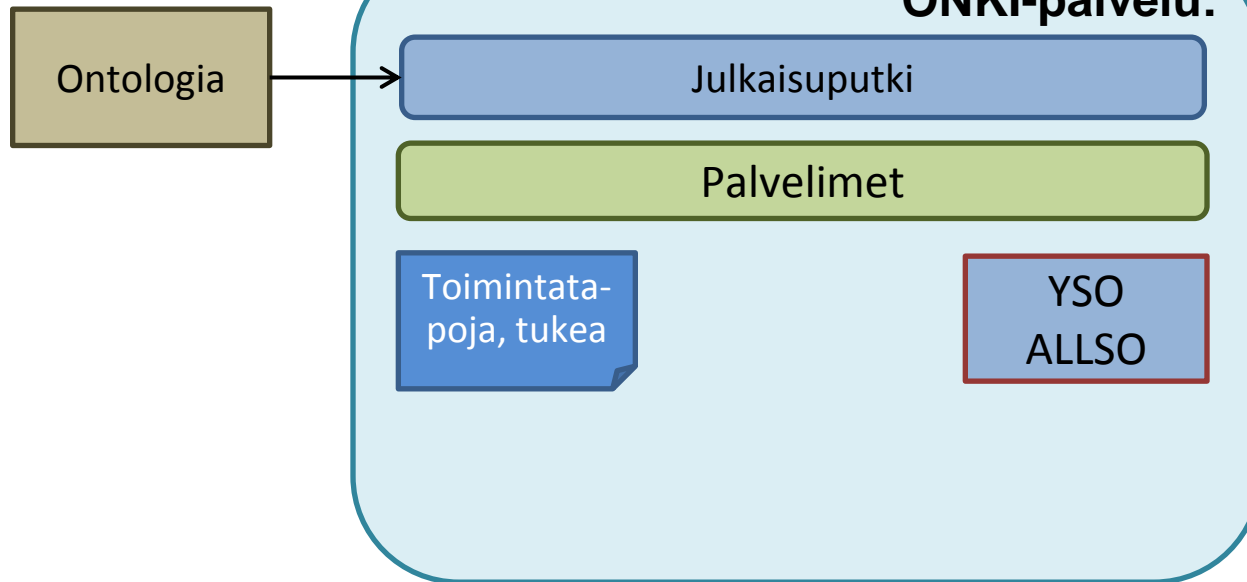
ONKI-projekti

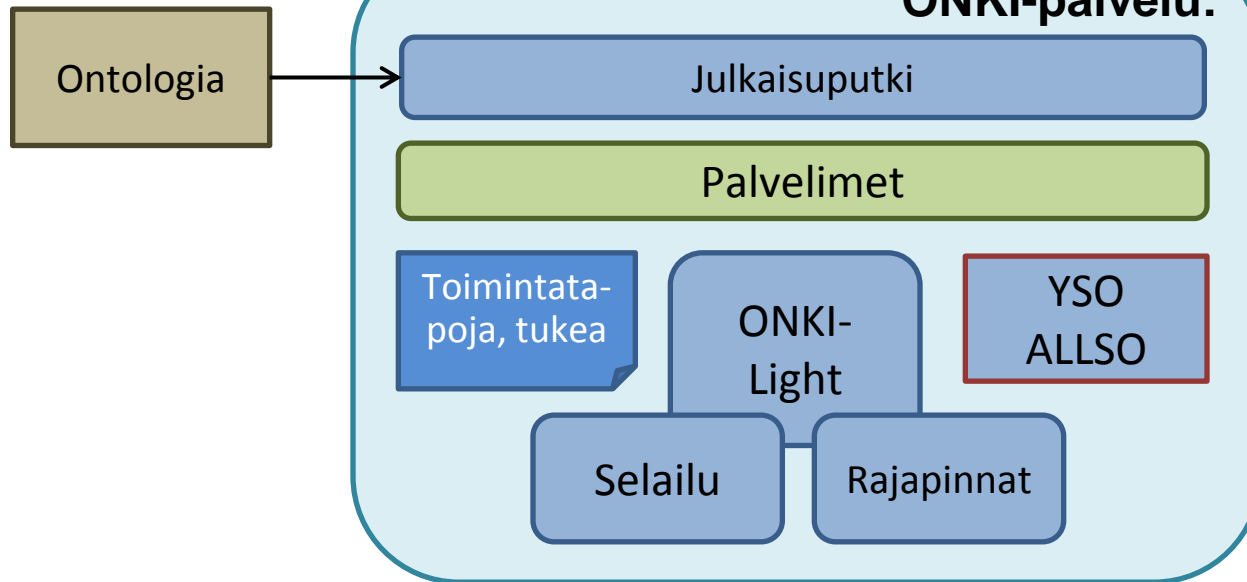
- ONKI-projekti on Kansalliskirjaston, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Valtiovarainministeriön yhteisprojekti
- Tavoite: Tarjota pysyvä, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu

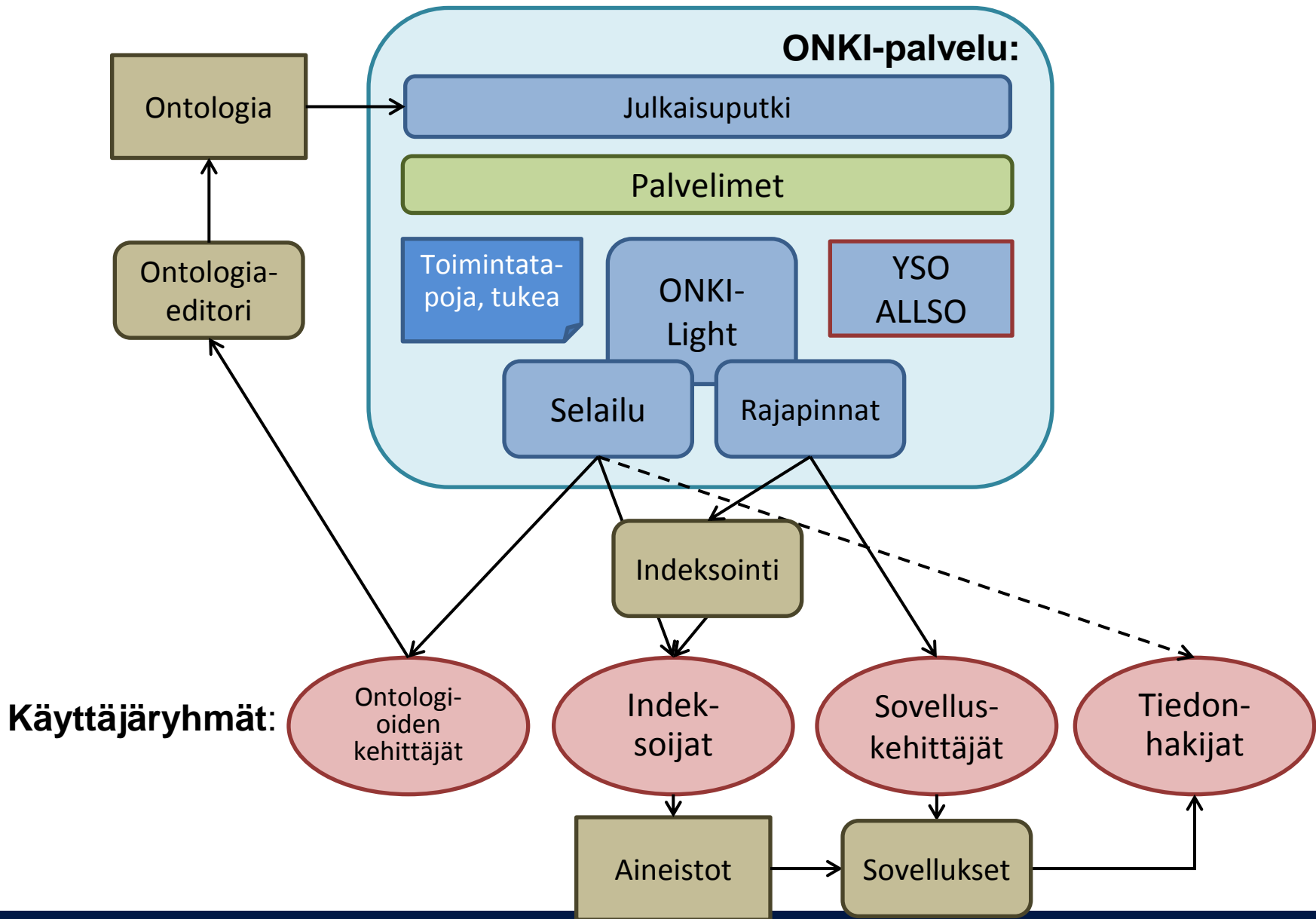
ONKI-projekti

- ONKI-projekti on Kansalliskirjaston, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Valtiovarainministeriön yhteisprojekti
- Tavoite: Tarjota pysyvä, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu
 - Paikka missä ontologian voi julkaista ja mistä niitä voi löytää ja selailla
 - Yhtenäiset tavat ottaa ontologiat käyttöön

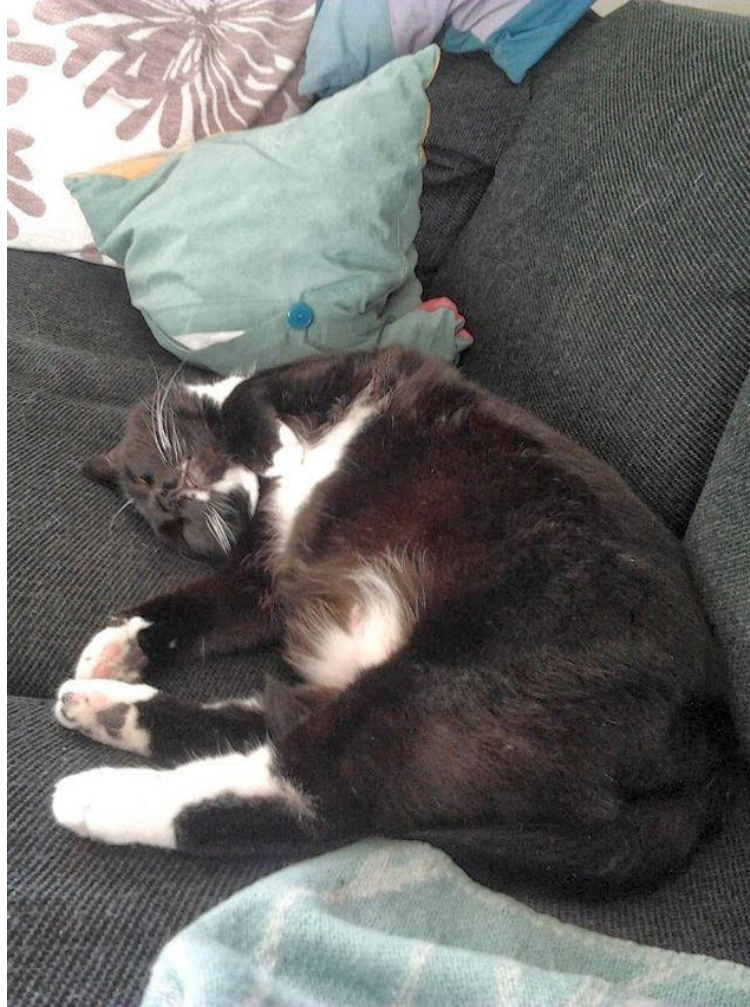
Ontologia

Kohti yhtenäistä sisällönkuvailua?

Sisällönkuvailuko epäyhtenäistä?

- Yhden henkilön kuvailuissa
 - Ehkä jollain tasolla, mutta tätä eivät ontologiat ole ratkaisemassa

Sisällönkuvailuko epäyhtenäistä?

- Yhden henkilön kuvailuissa
 - Ehkä jollain tasolla, mutta tätä eivät ontologiat ole ratkaisemassa
- Henkilöiden välillä
 - Eroja varmasti on ja ontologioiden kontribuutio tuskin tulee olemaan järjestyttävä

Sisällönkuvailuko epäyhtenäistä?

- Yhden henkilön kuvailuissa
 - Ehkä jollain tasolla, mutta tätä eivät ontologiat ole ratkaisemassa
- Henkilöiden välillä
 - Eroja varmasti on ja ontologioiden kontribuutio tuskin tulee olemaan järisyttävä
- Organisaatioiden välillä
 - Eroja on ja tässä ontologiat voivat auttaa

Miten?

Ontologia pakottaa eksplikoimaan

korit

Ontologia pakottaa eksplikoimaan

korit

sv: karosserier
sv: korgar

Ontologia pakottaa eksplikoimaan

korit
(rakenne)

sv: karosserier

korit (kanto- tai
säilytysväline)

sv: korgar

Ontologia pakottaa eksplikoimaan

- Ontologisilla käsitteillä on tietty paikka ontologian hierarkiassa
 - Paikka määrittää (osaltaan) käsitteen merkityksen
 - Termeillä aineistoa kuvailtaessa mahdollisuus sumeuteen
- Hyötyä ja haasteita
 - Kahvi: juoma vai kasvi?
 - Eräkirjallisuus: kauno- vai tietokirjallisuutta?
 - Mallit: automalli, pienoismalli, roolimalli vai huippumalli?

Tunnisteet ovat ihana asia

- Termit muuttuvat, käsitteet pysyvät

Tunnisteet ovat ihana asia

- Termit muuttuvat, käsitteet pysyvät
 - Tai jos eivät pysy, niin ainakin muutos on hallittavampaa
 - Ovatko ATK-ohjelmat sama asia kuin tietokoneohjelmat?
 - Ontologiassa pitää tehdä eksplisiittinen päätös

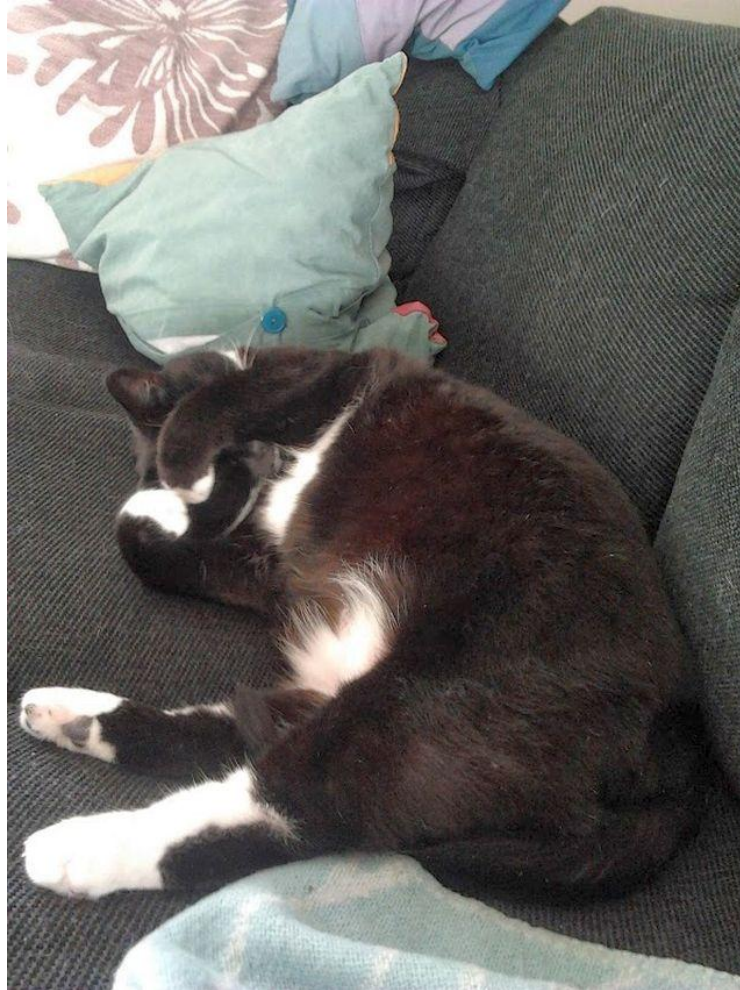
Monikielisyys

- Eksplikoidut käsitteet on helpompi kääntää
 - Kuvailut automaattisesti monella kielellä
- Kieli kuitenkin usein ohjaa mitä ontologiaan laitetaan

Ontologia voidaan peilata

- Toisiin ontologioihin
 - Tällöin eri ontologioilla kuvatut aineistot ovat käytettävissä keskenään
 - Tai vähintäänkin tiedetään puhutaanko samoista asioista samoilla nimillä

Kohti yhtenäistä sisällönkuvailua!

Kohti ~~yhtenäistä~~ sisällönkuvailua!

yhtenäisempää (tietystä näkökulmasta)

- Tunnisteet
- Monikielisyys
- Käsitteet
- Peilaukset

Kiitos

matias.frosterus@helsinki.fi

onki-posti@helsinki.fi